

Skötselplan för Ristskeda naturreservat

Fastställd 2008-02-14

SKÖTSELPLAN FÖR RISTSKEDA NATURRESERVAT

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2007-2008. Planförfattare har varit Linda Vålberg.

Framsidesfoto: brant (överst till vänster, foto Lars-Erik Ivarsson), tallhällmark samt vy från bergshöjden i västra delområdet (foto Linda Vålberg).

Foto sid 5 (ullticka): Annika Forslund.

Foto sid 7 (ekbryn): Lars-Erik I.

Foto sid 6 (kolarkoja), sid 8 (brant) och sid 10 (alsumpskog): Linda V.

Innehållsförteckning

A. ALLMÄN BESKRIVNING.....	3
1. Administrativa data om naturreservatet	3
2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut.....	4
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden.....	4
3.1 Naturbeskrivning	4
3.2 Historisk och nuvarande markanvändning	4
3.3 Områdets bevarandevärden	5
3.4 Källuppgifter.....	6
B. PLANDEL.....	8
1 Syfte med naturreservatet.....	8
2 Disposition och skötsel av mark	8
2.1 Skötselområden.....	8
2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder.....	12
2.3 Jakt	12
2.4 Utmärkning av reservatets gräns	12
3. Tillsyn.....	12
4. Dokumentation och uppföljning.....	12
4.1. Dokumentation och inventeringar	12
4.2. Uppföljning.....	12
5. Finansiering av förvaltningen	13
5.1 Finansiering av förvaltningen.....	13
6 Kartor	14

Bilagor

1. Nyttjanderättsavtal för anläggande av parkering

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data om naturreservatet

Reservatets

benämning: Ristskeda naturreservat

REG-DOS nr: 2013361

Beslutsdatum: 2008-02-14

Län: Östergötland

Kommun: Åtvidaberg

Areal: 31,9 ha
Land: 31,9 ha
Produktiv skog 30,6 ha

Naturtyper: Barrnatskog (Natura 2000-habitat 9010, 29,7 ha
(Natura 2000 habitat) Västlig taiga)
Sumpskog (till viss del Natura 2000- 0,8 ha
habitat 9080, Lövskog)
Lövbryn mot åker 1,5 ha

**Prioriterade
bevarandevärden**

Naturtyper: Barr- och blandskog
Arter/grupper: Fågelfauna, svampflora
Strukturer/funktioner: Intern dynamik

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen Östergötland

Lägesbeskrivning: Ungefär 1 mil nordost om Åtvidabergs tätort

Vägbeskrivning: Från Åtvidaberg åker man mot Yxnerum. Direkt efter att man passerat sjön Risten på vänster sida går en mindre grusväg in till vänster som leder till parkeringsplatsen.

2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

(se reservatsbeslut; syftet beskrivs även i denna skötselplans plandel under B1)

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

3.1 Naturbeskrivning

Ristskedas naturreservat består av ca 32 ha som är uppdelade på två delområden. Norr om Mannheim, vid sjön Ristens sydostspets, ligger det västra delområdet med en gammal och naturskogsartad barrskog, delvis med stort lövinslag. I västra delen finns en storblockig och svårframkomlig sydväst- och nordbrant med en rik förekomst av mossbevuxna block. Östra delen består av en hållmarksskog uppe på höjden med en brant mot öster. Strax norr om Mannheim skär en kraftledningsgata genom en sydvänd sluttning.

Trädbeståndet i västra delområdet domineras i branterna och slänterna av gamla granar och tallar med inslag av asp, björk, sälg, rönn och ek, varav en del träd är gamla och senvuxna. På hållmarkerna centralt i området dominerar tall, men det växer även en hel del senvuxna, mycket hänglavsrika, granar samt en, rönn, björk och senvuxna ekar där. I ett par sumpskogspartier dominerar björk, men även gran och klibbal al förekommer.

Det östra delområdet består till större delen av blandbarrskog, där gran dominerar. Det förekommer även inslag av tall och löv, bl a asp, björk, lind och ek. Terrängen är kuperad och blockig, men utan tydliga rasbranter. Närmast vägen i delområdets västra kant finns en sumpskog i en sänka. Området har gott om små luckor samt en större med vindfällan efter olika stormar. Utmed områdets södra kant finns en lövbård, med bl a ek, björk och asp, utmed den angränsande åkern.

På marken växer blåbärsris, ormbunkar och ett stort inslag av örter. Lövinslaget i granskogen är stort i båda delområdena. Sannolikt är det ett sent successionsstadium av lövbränna.

3.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Båda delområdena var utmärkt vid slutet av 1800-talet, enligt Häradskartan. Enligt denna karta var marken bevuxen med både barr- och lövträd. Möjligen var ett hörn i nordvästra delen, där en liten bäck rinner fram, slätteräng (grön yta). Den gamla ekonomiska kartan från 1940-talet bygger på flygfoton och den visar att reservatet var bevuxen med gammal skog då också. Något modernt hyggesbruk verkar inte ha skett i området. Enstaka äldre stubbar finns på ett par ställen i det västra delområdet, vilket tyder på att mindre plockhuggningar har gjorts under senare årtionden. Troligen har plockhuggning skett även tidigare i historien, då det i det östra delområdet finns en kolarbotten med tillhörande rester av kolarkoja.

3.3 Områdets bevarandevärden

3.3.1 Biologiska bevarandevärden

De ovanliga orkidéerna knärot (RR¹) och purpurknipprot (RR) är funna i det västra delområdet. Purpurknipproten växer på torr, kalkhaltig grus- eller sandjord i bl a glesa skogar eller på klippor och hållmarker.

Det finns rikligt med grov död ved i form av högstubbar, torrträd och lågor i olika nedbrytningsstadier i båda delområdena. På granlågor växer grön sköldmossa (RR), vedtrappmossa (NT²) och ullticka (RR). Flagellkvastmossa växer på murken ved i sent nedbrytningsstadium, främst barrlågor, men sällsynt även på lövlågor. Blodticka är funnen på lågor. I södra Sverige anses den bara vara god signalart om den växer på granlågor, medan den i skog utan höga naturvärden även kan förekomma på klenare tallved. Signalartsvärdet för blodticka i Ristskeda är därför något osäkert.

På senvuxna, nydöda granar lever skalbaggen bronshjon (RR).

Anmärkningsvärt är den rika förekomsten av signalarterna gammelgranslav och kattfotslav på levande granstammar.

Kortskaftad ärgspik (RR) kräver konstant hög luftfuktighet och kontinuerlig tillgång på döda och murkna högstubbar och torrakor, främst av tall, men den kan även finnas på ek och gran. Veden ska dock gärna stå relativt ljusöppet. Andra signalarter som hittats i reservatet är blåmossa, talltagel (RR), platt fjädermossa (RR) och grymig blåslav.

Enligt en äldre inventering hyser området landsnäckor karakteristiska för blandskogar med bland annat den tidigare nationellt rödlistade arten skogsgrynsnäcka (RR).

Lövinslaget är stort, främst av grov asp. En del av asparna är bevuxna med tickor och flera bär spår av hackspettar. Även många granar är besökta av hackspettar vid födosök. Mindre hackspett är sedd i området. En annan relativt sällsynt fågel är järpe, som har noterats vid lövsumpskogen i reservatets östra delområde.

Flera av de arter som är funna i Ristskeda naturreservat visar på att reservatet har varit skogsbevuxet under en mycket lång tid utan hyggesbruk och att det även har funnits död ved av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier under lång tid. Området är dock endast översiktligt inventerat på arter. Fler av de arter som trots allt är funna är sällsynta och de visar att det sannolikt finns många rödlistade arter knutna till grov död ved och gamla träd i området.

¹ RR=Regional rödlistad art i Östergötlands län, Länsstyrelsen Östergötland.

² NT= Hotkategori **missgynnad** enligt den senaste rödlistan. Gärdenfors, U. (ed.) 2005. *Rödlistade arter i Sverige 2005*. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

Ristskeda naturreservat

Tabell 1. Sammanställning av nationellt och regionalt rödlistade arter funna i Ristskeda naturreservat. Hotkategorier: NT=missgynnad, RR=regionalt rödlistad i Östergötlands län.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	Vedtrappmossa	NT
<i>Bryoria fremontii</i>	Talltagel	RR
<i>Buxbaumia viridis</i>	Grön sköldmossa	RR
<i>Callidium coriaceum</i>	Bronshjon	RR
<i>Epipactis atrorubens</i>	Purpurknipprot	RR
<i>Goodyera repens</i>	Knärot	RR
<i>Microcalicium ahlneri</i>	Kortskaftad ärgspik	RR
<i>Neckera complanata</i>	Platt fjädermossa	RR
<i>Phellinius ferrugineofuscus</i>	Ullticka	RR
<i>Vertigo ronneyensis</i>	Skogsgrynsnäcka	RR

3.3.2 Geologiska bevarandevärden

Berggrunden är representativ för regionen med äldre, vanligen gnejsig granit. På bergshöjden i det västra området går urberget i dagen. Denna höjd är markant i landskapet. I branterna består jordmänen av storblockig sandig-moig morän. I södra änden består den dock av en isälvsavlagring. Jordmänen i nästan hela östra delområdet består av sandig-moig morän, till stora delar storblockig eller blockrik. Morän med block i olika omfattning är typiskt för landskapet runt Ristskeda. Närmast vägen finns en liten moränrygg, vilket inte är ett så vanligt inslag i landskapet. Söder om denna rygg, vid sumpskogen består jorden av glacial lera.

3.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Det finns inga registrerade fornlämningar i reservatet, men mer sentida lämningar finns. I västra delen av det östra delområdet ser man spåren av den gamla vägen som gick från Ristskeda till Salvedal. Den är idag bevuxen av både unga och gamla träd. Strax norr om denna, där den passerar lövsumpskogen, finns resterna av en kolarkoja, vilket man främst ser på den uppbyggda ugnen av kallmurad sten. Intill kolarkojan ligger minst en kolbotten från en kolmila. Ett par granar som fallit på kolbotten har dragit upp kolrester från marken.

I västra delområdet har det enligt häradskartan gått en väg från Mannheim mot nordväst i delområdets södra del.

3.3.4 Intressen för friluftslivet

Skogen är mer eller mindre orörd, vilket ger en upplevelse av vildmark för den som kommer hit. Eftersom båda delområdena ligger utmed väg är det lätt att komma till dem, men terrängen inom områdena är bitvis svårframkomlig. Det västra delområdet erbjuder fin utsikt från höjden ovanför den östra branten.

3.4 Källuppgifter

Naturvårdsprogram Åtvidabergs kommun, område 0561426, 0561427 och 0561428

Nyckelbiotopsinventering: nr 8062301, 8062358 och 8062425 (nyckelbiotoper) samt nr 8062302 och 8062303 (naturvärdesobjekt), Skogsvårdsstyrelsen Östra Götaland, 1996-2000.

Jordartskartan 8 G Norrköping SV, SGU, 1986.

Beskrivning till Jordartskartan Norrköping SV, SGU, 1986.

Gis-skikt berggrund, SGU.

Ristskeda naturreservat

Hotart-databasen, ej publ., Länsstyrelsen Östergötland.

Inventering vid reservatsutredning, ej publ, Länsstyrelsen Östergötland.

B. PLANDEL

1 Syfte med naturreservatet

Syftet med Ristskeda naturreservat är att värda och bevara värdefulla naturmiljöer, främst i form av både gran- och talldominerad naturskog som är lövrik, men även lövsumpskogar. Strukturer som gamla träd av olika slag och död ved i olika former ska finnas. Syftet är även att bevara biologisk mångfald knuten till naturskogsmiljöer. Syftet ska nås genom att området i huvudsak ska lämnas orört. I vissa delar kan mindre skötselåtgärder vara aktuellt för att gynna tall- och lövvärden.

2 Disposition och skötsel av mark

Se under respektive skötselområde.

2.1 Skötselområden

Reservatet är indelat i fem skötselområden;

- 1) Grannaturskog som lämnas för fri utveckling
- 2) Tallhällmark, ev med tall- och lövgynnande åtgärder
- 3) Lövsumpskog där gran hålls efter
- 4) Lövbryn där barrträd hålls efter
- 5) Friluftsanläggningar

2.1.1 Skötselområde 1, *Grannaturskog*

Areal: 27,5 ha fördelat på tre delar

Beskrivning

Grannaturskog med inslag av gammal asp, björk, tall och ek. Mindre inslag av hassel finns också. Det finns gott om död ved, både stående och liggande. I det västra delområdet karaktäriseras området av den stora branten som till stor del ligger åt väster, men branten följer även runt en höjd i de övriga väderstrecken. Branten är bitvis mycket blockig. I södra delen går en kraftledning genom skötselområdet. Reservatets östra delområde är mer småkuperad och bitvis blockig. Flera små och en större stormlucka finns. En stor del av området uppfyller kvalitetskraven för naturtypen Västlig taiga (9010) enligt Natura 2000-systemet.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla samt utveckla de naturvärden som finns knutna till barrnaturskogar med högt lövinslag.
- Naturtypen Västlig taiga ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Hela skötselområdets areal på 27,5 ha ska bestå av Västlig taiga (9010).
- Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av lång skoglig kontinuitet, gamla granar och lövträd samt död ved i olika former, ska så långt som möjligt fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek. Bland arter som indikerar gynnsam bevarandestatus är ullticka, purpurknipprot och grön sköldmossa lämpliga att följa upp.
- Mängden gamla träd (främst gran och lövträd) och grov död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutändan innebär detta att minst 20 % av virkesförrådet kommer att bestå av död ved.

Åtgärder

Restaureringar:

- Frihuggning av kulturlämningar. I grunden till kolarkojan står ett par granar, ca 17-25 cm i diameter och runt vedugnens konstruktion står fyra granar med en diameter på 3-10 cm. En äldre asp som står precis i kanten av ugnen lutar och riskerar att dra med sig ugnen om den faller. Alla dessa träd behöver tas bort under stor försiktighet, så att fällningen i sig inte orsakar några skador. En granvindfälla har dragit upp kol från en kolbotten och det ligger ytterligare en vindfälla över kolbotten. Om det finns fler träd som riskerar att falla och förstöra kolbotten ska de tas bort. Den gamla vägen som går förbi kolarkojan, mellan granskogen och alkärret (skötselomr 3) är bitvis bevuxen av äldre och unga granar. Ta bort granarna. Träd som fälls vid frihuggningen av kulturlämningarna lämnas kvar (ej på kulturlämningarna), om de inte riskerar att bidra till skadeinsekter, som granbarkborre.

Löpande skötsel:

- Kontinuerlig röjning av igenväxning på kulturlämningarna, ungefär var 10:e år eller vid behov. I övrigt lämnas området för fri utveckling.

2.1.2 Skötselområde 2, Tallhällmark

Areal: 2,2 ha (en delyta)

Beskrivning

Tallhällmark av naturskogskvalité med inslag av framförallt senvuxna granar, men även av ekar, en, björk, asp och rönn. En och annan stubbe visar att området har skötts genom viss plockhuggning. Det finns gott om lågor av gran och tall i olika nedbrytningsstadier. Området består av naturtypen Västlig taiga (9010). Området ligger högt uppe på reservatets västra delområde och härifrån har man en vacker utsikt österut.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla samt utveckla de naturvärden som finns knutna till tallnaturskog.
- Naturtypen Västlig taiga ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Hela skötselområdets areal på 2,2 ha ska bestå av Västlig taiga (9010).
- Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av lång skoglig kontinuitet, gamla tallar och lövträd samt död ved i olika former, ska så långt som möjligt fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek. Bland arter som indikerar gynnsam bevarandestatus är talltagel lämplig att följa upp.
- Mängden gamla träd (främst tall och lövträd) och grov död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutändan innebär detta att minst 20 % av virkesförrådet kommer att bestå av död ved.

Åtgärder

Restaureringar:

- Inga restaureringsåtgärder bedöms vara nödvändiga.

Löpande skötsel:

- Ingen löpande skötsel bedöms vara nödvändig för närvarande. Området lämnas för fri utveckling tills vidare. Med tanke på det torra klimatet på höjden kommer gran troligen inte att kunna ta över, men om andelen gran ökar på bekostnad av tall och lövträd kan det på sikt bli aktuellt med åtgärder för att efterlikna naturliga störningar, t ex genom röjning av gran. Gran ska dock finnas som ett mindre inslag även efter eventuella åtgärder. Röjd gran lämnas

kvar, om de inte riskerar att bidra till skadeinsekter. Åtgärder blir troligen ej aktuellt inom en 10-årsperiod.

2.1.3 Skötselområde 3, *Lövsumpskog*

Areal: 0,8 ha fördelat på tre delytor

Beskrivning

Tre små lövsumpskogar. De två i västra delområdet domineras av björk, men det finns även inslag av klibbal, gran och tall. I den ena av dessa delytor ingår även ett litet hörn av angränsande hygge av arronderingsskäl. Hygget är bevuxet med frötallar och smågranar. Sumpskogen i det östra delområdet domineras av klibbal och har inslag av gran, grov asp, och björk. I kanten växer en del hassel samt en halvgrov ek med viss spärrgrenig form på kronan. Den gamla vägen går i kanten av sumpskogen (beskrivning och skötsel tas upp under skötselområde 1). Sumpskogen i det östra delområdet uppfyller troligen kraven för naturtypen Lövsumpskogar (9080) inom Natura 2000.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla samt utveckla de naturvärden som finns knutna till lövsumpskogar med hög andel klibbal och en mindre andel senvuxen gran.
- Naturtypen Lövsumpskog ska uppnå eller bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Hela skötselområdets areal på 0,8 ha ska bestå av Lövsumpskog (9080).
- Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av lång skoglig kontinuitet, hög luftfuktighet och lövträd samt död ved i olika former, ska så långt som möjligt fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek. Bland arter som indikerar gynnsam bevarandestatus är kattfotslav lämplig att följa upp.
- Mängden gamla, senvuxna klibbalar och död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka så mycket som möjligt. I slutändan innebär detta att minst 50 % av det levande virkesförrådet består av klibbal och 20 % av det totala virkesförrådet kommer att bestå av död ved.

Åtgärder

Restaureringar:

- I sumpskogarna i västra delområdet behöver en försiktig uthuggning/röjning av barrträd göras för att gynna lövträd, särskilt klibbal. Ett visst inslag av senvuxna barrträd, särskilt gran, sparas. Saknas senvuxna barrträd sparas några granar som inte är senvuxna. Granarna hjälper till att bevara den höga luftfuktigheten i sumpskogarna, genom att förhindra uttorkning p g a vinden.

Löpande skötsel:

- Återkommande röjning av gran ungefär var 20:e år. Det lilla hyggeshörnet lämnas för fri utveckling.

2.1.4 Skötselområde 4, *Lövbryn*

Areal: 1,5 ha fördelat på två delytor

Beskrivning

Lövbryn i reservatets ytterkant, mot angränsande åkermark. Lövbrynet i västra delområdet sträcker sig möjligen längre söderut än vad som är inritat på kartan sist i skötselplanen. Brynet i det västra delområdet är bevuxet med bl a ek, hassel, björk, gran, asp och al. Det rinner en liten bäck ner mot åkern. I lövbrynet i det östra delområdet växer bl a ek, asp, björk och gran. Några av ekarna har kronor som har en viss spärrgrenig form och de skulle må bra av att vara solbelysta till stor del.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla samt utveckla de naturvärden som finns knutna till gamla lövträd, bl a spärrgreniga ekar och aspar med bohål.
- Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av gamla lövträd samt död ved i olika former, ska så långt som möjligt fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.
- Mängden gamla lövträd ska öka så mycket som möjligt. Merparten av de spärrgreniga ekarna ska stå ljusöppet.

Åtgärder

Restaureringar:

- Frihuggning av spärrgreniga ekar och ekar som har en möjlighet att utveckla en spärrgrenighet.
- Røjning av unga barrträd.

Löpande skötsel:

- Återkommande røjning av igenväxning runt spärrgreniga ekar, ungefär var 10:e år.
- Återkommande røjning av unga barrträd ungefär var 10:e år.

2.1.5 Skötselområde 5, *Parkering*

Beskrivning

En parkeringsficka planeras väster om det västra delområdet. Vid denna ska det stå en informationsskylt och från parkeringen markeras en vandringsled in i reservatet.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Besökare ska ha en plats att ställa bilen på och få relevant information om naturvärdena och föreskrifter.
- Besökare ska hitta från parkeringen till reservatet och inom reservatet.

Åtgärder

- Parkering anläggs enligt nyttjanderättsavtal på ett ca 150 m² stort område på den plats som är markerad på kartan sist i planen.
- En informationsskylt med beskrivning av naturreservatet, gällande föreskrifter och en karta över området ska tas fram. Skylten placeras vid parkeringsplatsen.
- En vandringsled från parkeringen till reservatet, samt eventuellt inom reservatet ska utmärkas i terrängen.
- Utplacering av dass eller soptunna bedöms inte vara nödvändig.

2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet
Frihuggning kulturlämningar	2008, därefter var 10:e år	Omr 1	1
Ev granröjning	Om behov uppstår	Omr 2	2
Gallring/röjning av gran	2008-2009, därefter var 20:e år	Omr 3	2
Frihuggning av ekar och röjning av barrträd	2008-2009, därefter var 10:e år	Omr 4	1
Parkering, infoskylt och vandringsled	2008-2009	Omr 5	1

2.3 Jakt

Jakt är tillåten inom hela reservatet. Vid jakt får jakthund användas. Älgdragare för fällt vilt får användas med stor försiktighet. Markskador pga körning ska undvikas.

2.4 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

3. Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Tillsyn av reservatet skall ombesörjas av länsstyrelsen.

4. Dokumentation och uppföljning

Skötseln av naturreservatet ska ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

4.1. Dokumentation och inventeringar

Inga särskilda inventeringar planeras i dagsläget inom reservatet.

4.2. Uppföljning

4.2.1. Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Uppföljningen skall ske enligt fastställda metoder som används inom miljöövervakning nationellt eller regionalt. Lämpliga parametrar för uppföljning i reservatet är hur arealen av naturtyperna, och hur dess ingående strukturer och funktioner, förändras. Målsättningen med uppföljningen är att kunna se om uppställda bevarandemål enligt skötselplanen uppfylls.

4.2.2 Uppföljning av effekter av skötselåtgärder

En uppföljning av naturvärdenas utveckling ska ske i de områden där åtgärder genomförs. Genomförandet av skötselplanens åtgärder skall följas upp så att den genomförda skötseln leder till att bevarandemålen uppfylls på sikt.

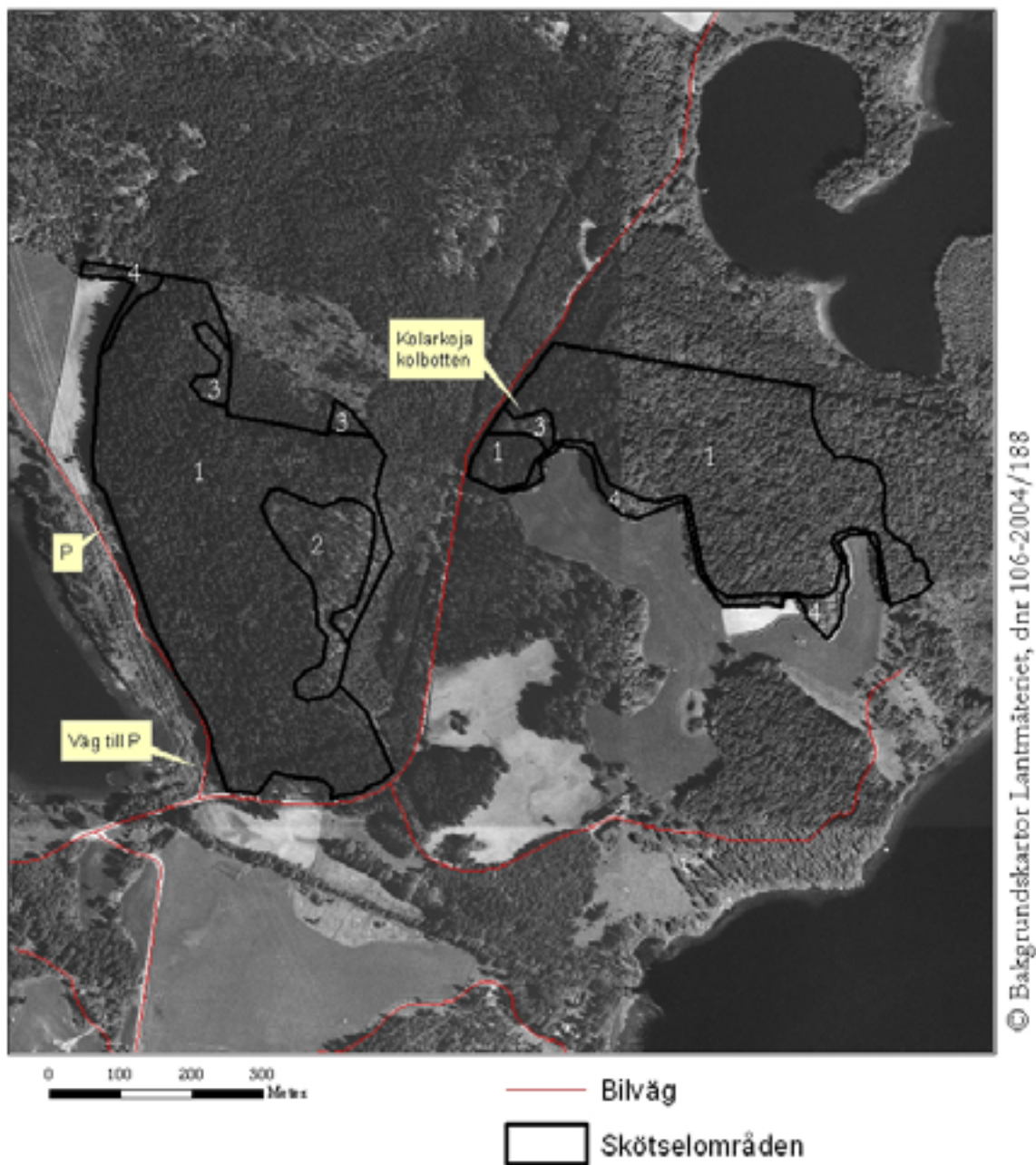
5. Finansiering av förvaltningen

5.1 Finansiering av förvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen. Eventuella intäkter från gagnvirke tillfaller Staten.

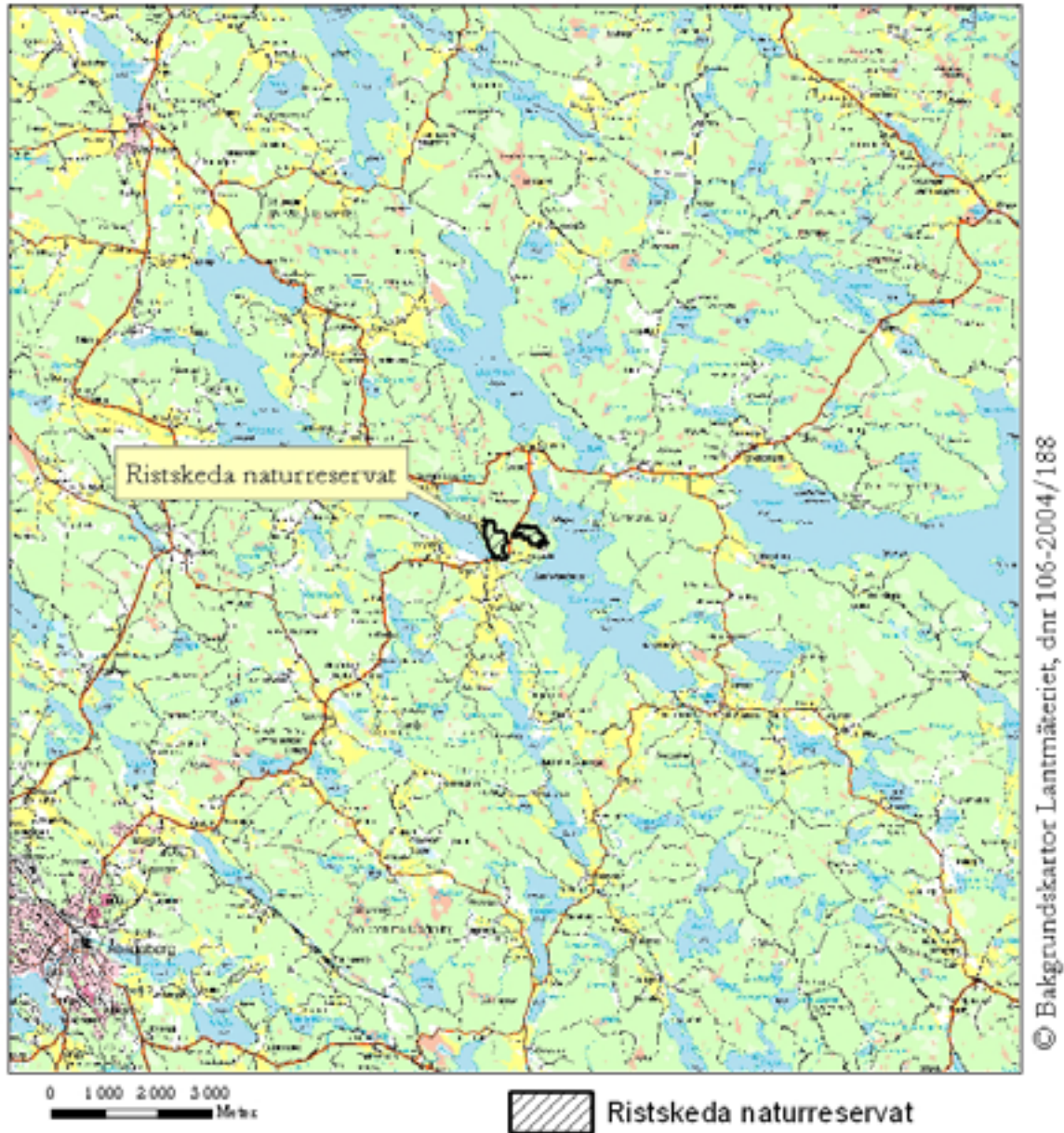

6 Kartor

Av flygfotot ovan framgår reservatets indelning i fem skötselområden. Det är grandominerad naturskog (område 1), tallhällmark (område 2), sumpskog (område 3), lövbryn (område 4) samt parkering (skötselområde 5, markerad med P på kartan). Total areal för reservatet är 31,9 ha.

Ristskeda naturreservat

Översiktskarta över nordöstra delen av Åtvidabergs kommun, med Åtvidabergs tätort i nedre vänstra hörnet och Björsäter i övre vänstra hörnet.